

Politiek in Praktijk: de journalist en de rechtsstaat

Over deze werkvorm

Tijdens deze les gaan leerlingen aan de slag met het begrip rechtsstaat en de rol van de journalist daarin. Door middel van associatiekaartjes activeren leerlingen voorkennis over het begrip rechtsstaat. Wat is een rechtsstaat eigenlijk precies en waarom is het zo belangrijk in een democratie? Daarna wordt de rol van de journalist in de rechtsstaat besproken aan de hand van een PowerPoint. Afsluitend gaan de leerlingen aan de slag met een posteropdracht waarin de behandelde begrippen nogmaals aan bod komen.

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen uitleggen waarom een rechtsstaat belangrijk is in een democratie.
- De leerlingen kunnen uitleggen welke belangrijke rol journalisten hebben in de rechtsstaat.

Duur

45 minuten

Benodigheden

- Associatiekaartjes
- PowerPoint
- Werkbladen voor de posters
- A3-vellen papier
- Scharen en lijm voor ieder tweetal

Handleiding

Associatiekaartjes

1. Vertel de leerlingen dat jullie het vandaag gaan hebben over de rechtsstaat. Maar wat is dat precies? Pak de associatiekaartjes erbij en leg ze op tafel. Bespreek eventueel moeilijke woorden met de leerlingen.
2. Roep de leerlingen een voor een naar voren en vraag ze om de kaartjes te bekijken en er eentje te kiezen.
3. Bespreek de keuzes van de leerlingen. Welke kaartjes hebben ze gekozen en waarom?
4. Bespreek hierna kort met de leerlingen wat een rechtsstaat precies is:

Een rechtsstaat is een staat waarin iedereen (koning, overheid, burgers, bedrijven) ondergeschikt is aan de wet. Vrijheden en rechten van burgers worden beschermd tegen aanvallen daarop van door andere burgers en de overheid.

De kern van een rechtsstaat bestaat uit het hebben van grondrechten, het legaliteitsbeginsel, onafhankelijke rechters en de trias politica. Het legaliteitsbeginsel houdt twee dingen in:

- a) Alles wat de overheid doet moet gebaseerd zijn op wet- en regelgeving.
- b) De (meeste) nieuwe wetten mogen niet met terugwerkende kracht worden toegepast.

Het idee van de trias politica is dat de macht niet bij één instituut (zoals bijv. de regering) ligt, maar dat de macht verdeeld is en er tegenmacht bestaat (denk bijv. aan een rechter die de regering terechtwijst, zoals bijv. met de Urgendzaak).

De belangrijkste concepten die bij een rechtsstaat horen zijn vrijheid, rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor en tussen burgers.

PowerPoint: de journalist en de rechtsstaat

1. Open de PowerPoint en laat de foto van Peter R. de Vries zien. Vraag de leerlingen of ze weten wie dit is.
2. Bespreek met de leerlingen eerst het nieuws. Toelichting: Op dinsdagavond 6 juli 2021 werd er een aanslag gepleegd op de bekende misdaadjournalist Peter R. de Vries. Hij overleed op 15 juli. Het vermoeden is dat drugscriminelen hierachter zitten. Uit binnen- en buitenland kwamen reacties dat dit een 'aanslag op de rechtsstaat' is. Waarom wordt het zo genoemd? Wat is de rol van een journalist in een rechtsstaat? Dat gaan we vandaag behandelen.
3. Journalisten controleren of politici en de regering wel doen wat ze beloven. Zo hebben journalisten van RTL4 samen met een aantal Tweede Kamerleden veel onderzoek gedaan naar de toeslagenaffaire.
4. De journalist is ook belangrijk in het strafproces. Iemand kan onterecht veroordeeld zijn en door het werk van een journalist vrij komen. Zo besteedde Peter R. de Vries veel uitzendingen van zijn programma aan de Puttense moordzaak. Twee mannen die onterecht waren veroordeeld voor de moord op een 23-jarige stewardess kwamen door het werk van Peter R. de Vries vrij. (Maar een journalist kan het ook mis blijken te hebben!)
5. Het is heel belangrijk dat journalisten vrij kunnen schrijven over alles wat ze willen en wat ze vinden. Dat heet persvrijheid. Als zij bedreigd worden, of bang zijn om in de gevangenis te belanden door wat ze schrijven, dan is er geen sprake meer van persvrijheid. Als een journalist ernstig wordt bedreigd door criminelen, dan moet deze journalist beschermd worden. In landen als China en Turkije kunnen journalisten in de cel belanden doordat de overheid ze lastig vindt. In landen zoals Mexico zie je dat er vaker aanslagen worden gepleegd op onderzoeksjournalisten door drugsbendes.

Posteropdracht

1. Laat de leerlingen in tweetallen samenwerken. Geef ieder tweetal een groot vel papier, een schaar en lijm.
2. Geef alle tweetallen dan een werkblad en vertel de leerlingen dat ze met elkaar moeten overleggen welke afbeeldingen wél en welke afbeeldingen juist niet bij een democratische rechtsstaat passen.
3. Laat de leerlingen de afbeeldingen uitknippen en op de poster plakken.
4. Optioneel: Je kunt er voor kiezen om verschillende opdrachten mee te geven. Laat een aantal tweetallen bijvoorbeeld een poster maken met afbeeldingen die wel bij een democratische rechtsstaat horen en geef andere tweetallen de opdracht mee om een poster te maken met afbeeldingen die juist niet bij een democratische rechtsstaat passen.

Tips voor nabespreken

1. Hang de posters na afloop op in het lokaal zodat alle leerlingen ze goed kunnen zien. Vraag een aantal leerlingen om iets over hun poster te vertellen. Welke afbeeldingen hebben ze gekozen en waarom?
2. Kom daarna nog even terug op de leerdoelen. Bespreek met de leerlingen wat een rechtsstaat precies is en waarom journalisten een hele belangrijke rol spelen in het functioneren van een rechtsstaat.

Associatiekaartjes

Rechtbank	Rechter
Advocaat	Straf
Moeilijk	Overtreding
Belangrijk	Slachtoffer
Verdachte	Ingewikkeld
Journalisten	Democratie
Onafhankelijk	Vrijheid
Beschermen	(Grond)rechten

Werkbladen posteropdracht

ProDemos

